

ANUL FAMILEI

DIARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

LITERATURA' A PROVENCALE.

(Continuare.)

IV. Inceputulu poesiei trubaduriloru. Inceputele poesiei provençali de arte séu a poesiei trubaduriloru se pierdu in negur'a, ce acopere de regula inceputulu fiacarei istorie. Totu ce potemu afirmá cu certitudine e, cà dins'a inca s'a nascutu din poes'a primitiva a poporului respectivu.

Poes'a poporale pretotindeni sí la tóte pópora-le este cea mai vechia. Simpletatea propunerii sí a formei metrice facu caractrul ei principale, sí ea se desvólta mai cu putere in acele tempuri, candu credinti'a in lucruri miraculoase sí aplecarea spre lucruri aventurose se insoçescu cu sentiualitatea sí voios'a vietiei.

Asiá a fostu acést'a indata depre la inceputulu evului mediu sí la poporulu desceptu sí vioiu alu Franciei meridionali, unde in dísulu tempu vedemu redicandu-se o clase anumita de cantareti ambulanti, cari se produc cu cantece vechie sí nóue acompauate de musica inaintea celoru mari sí celoru mici, a celoru avuti sí a celoru méseri, capetandu alesu de la cei d'antái adeseori bogate daruri pentru artea loru invoiosítoria. Sí fiindu ei de comune nu numai cantareti sí musicanti, ei totodata sí comedianti sí siaguitori ordinari, de acea scriitorii istorici depre la seclulu VIII. incóce se scóla cu vehementia contr'a acestoru vagabundi, numiti de dinsic „joculariores, scurrae, mimi, ministrales séu ministelli.“¹⁾

¹⁾ Vedi pre Muratori Antiquitates italicae, t. II. pag. 832 s. u.; Du Cange srb v. Jocista, Jocularis, Jocular, Ministelli.

Dara cu tempu selbatec'a sí grosolan'a moravuriloru, ce pana in seclulu XI. caracterisá clasa nobilimei incetu pe incetu face locu unei vietie mai fine sí mai spiretuali, carea pre la miuloculu acumu numitului seclu, preparata fiindu priu formarea orduriloru cavaleresci, se desvólta apoi prin sí sub influinti'a primeloru espeditiuni cruciate. Ast'a aduse unu spiretu nou sí in poestia, carea acumu incepù a deveni mai artificioasa sí mai culta, alesu in frumós'a Francia de média-dí, leganulu cavalerismului, unde acest'a mai curundu sí mai multu decátu aiurea — cu placherile mai rafinate ale vietiei, cu iubirea de pompa sí stralucire sí cu cultulu femeiei — intruni conditiunile poesiei de arte. Estu-modu in cantecele comitelui Guilielmu de Poitiers pre la inceputulu espeditiuniloru cruciate, dara mai vertosu in poemele lui Peire Rogier sí ale contempuraniloru lui, pre la 1140 aflámu dejá desvóltatu caractrul poesiei diu vorba.

Altmintre folosirea limbei provençali séu occitane la poesie mai culte o potemu urmarí pana pre tempulu lui Carolu celui mare, precumu adeveresce de la miuloculu seclului X. unu fragmentu de poema morale asupr'a lui Boetiu, éra cu unu seclu mai inainte provocarea lui Pascasiu Ratbert, cá mórtea santului Adhalardu abatelui de la Corbi'a (mortu in 826) se o celebre poetii sí latini sí romanici.¹⁾

¹⁾ Raynouard t. II. pag. CXXXV:
„Rustica concelebret romana latinaque lingua Saxo. qui pariter plangens pro carmine dicat etc.“

Dara de la care clase a societății a purcesu ore mai de-a dreptul această poezie de arte? Fără îndoială atât mijlocul cât și nemijlocul de la clasa nobilă, de aceea nu numai că poezia a cestiunată a produs-o spiritul societății mai înalte, ci chiar primii poezii de arte provențali ni-se prezintă în persoana comitelui de Poitiers și a coetanului și amicului său, vicomte Ebles de Ventadour.

În scurtu timpu înse curtenii nobililor, anume cavalerii sîrbitori ori și oameni din clasa mai de dios a societății, se acaparară de acestu modu nou de poetizare, care le oferia de o parte potința de intră în favoarea domnilor și dănilor, pre cari i glorifică în poezile lor, de alta parte un mijlocu însemnatu de castigu. Acești-a dederă nascere asiă-numitei poezie-de-curte în sensulu ei propriu.

Clasa cantaretilor populari pentru acea nu fî nicidecumu strimtorita ori delaturata din usu, dincontra din sinulu ei eși debunasema o parte notabile a poetilor de curte.

V. *Scôla și reuniuni poetice; curti de amoré.*
Aici ni se impune întrebarea: există-a ore la poezii provențali sîu trubaduri o asiă-numita scôla poetica, în carea cu privire la forma poemelor se se fia ficsatu, prescriu și observatu anumite regulé? Despre asiă ceva nu se face nicaieri vre o amintire. Afara de acea terminii tehnici pentru anumite genuri și specii de poezie varié: apoi în destulu de numeroase cantece criticatôrie se atacă pretotindeni numai cugetulu, fondulu, ideia, și nicaieri nu se aiepta la nescie prescrieri recunoscute ale poeziei, cari tôte eschidu esistenta unei scôle poetice de arte.

Era daca unii trubaduri, bunaora Bernardu de Ventadour, Guiraut de Borneil și alții, vorbescu totusi de scôla (escola), sub acestă e de a se întielege petrecerea la locul de diferite invetiature și cunoscintie în generale, ori petrecerea cutarui la vre unu poezu mai însemnatu spre a se deprinde la dînsulu în versificatiune, cumu fece p. e. Marcabrun. Astă o adeverscu și expresiuni că cea a lui Jaufre Rudel, cumu că „are dînsulu destui invetiatori și destule invetiatiôrie ale canteului în giurulu său: praturile și gradinele, arborii și florile, și prelanga aceste cantarea paserilor.“ Instrucțiunea în arta poeziei remasa de Raimonu Vidal mai nu e alta ce, decâtu o gramatica, și acestă a inca fôrte primitiva.

Nice acea nu se pôte din literatură provençale demonstra, că trubadurii aru fi avutu nescie reuniuni poetice în tóta forma, cari la tempuri anumite ori ocașionalmente s'aru fi indatinatu a tîenê concurse și a impartî premii poetilor victoriosi.

Dreptu că în poezile trubadurilor dăm uici colea preste versuri, apoi în „Cento novelle antiche“ preste enararea unui faptu, cari paru a alude la asemenea reuniuni și concurse poetice.

Aceste înse parte au numai unu întielesu puru și simplu alegoricu, parte se referescu la cea

ce se întimplă cam de regula la ospetiele din curtile celor mari. Cu asemenea ocașii eră adeca la ordinea dîlei asiă-numite jocuri în arme, deprinderi și emulări militare resbelice ale junilor cavalerii între sene, candu apoi în toilu voiei bune și spre înalțarea și înfrumsetiarea ataror festivități compunea atât ei cât și alți poezii cantece și arie, spre censurarea caror a adeseori se esmitea doi sîu mai multi arbitri. Poezie și ariele bine succese se dîstîngea, era alalte se dá înapoi auctorilor spre a fi corese. Poezia trubadurilor, că ori-care altă, pre tempulu înfloririi sale nici că avea lipsa de asemenea reuniuni poetice, de asemenea indemnuri și dadaciri artificioase: și academie, că cea din Tulusă, denota decadinta poeziei din cestiune.

Acești trebuie se tînem uși despre asiă-numite curti-de-amoré, chiamarea caror se fia fostu a dejudecă întrebări litigiôse despre obiecte de amoré pertractate de poezii în poemele numite „tenzone“ și preste totu despre afaceri amorose. Curtile-de-amoré că și academiile poetice, de cari Franciă de mîdianopte posedea în realitate, remasera necunoscute Provençalilor. Nicaieri nu se amintescu. Dincontra în memoratele tenzone poezii litiganti totdeună si-apelédia causă spre decidere numai căte la unu arbitru ori multu la doi trei arbitri, era nîcîcîndu la vre unu tribunalu au colegiu stabile.

(Va urmă.)

Dr. Gregoriu Silași.

Strad'a Carmen Sylva.

— ROMANU. —

(Urmare.)

XV.

Betranulu Mistrelu.

Panaitu Mistrelu era fiulu unui Cutiovlahu, care, — de candu cu nemții cu cōda — vorbă Romanului, se refugiase de prin Filipopoli mai antaiu în Romaniă, unde se stabilise că bacanu în Bucuresci.

Panaitu se nascu chiar în capitală României, dar venindu zavêra dela 1821, tata-seu se refugiă la Tînipesci cu tōta familiă s'a, care se compunea, din soția s'a și din Panaitu, uniculu seu fiu, ce avea vîrstă de vr'o șapte, optu ani pre atunci.

Aici în Tînipesci Panaitu alu nostru fî datu la scōlă grecăscă, căci pre atunci toti veneticii de lege ortodoxa voiău se trêca de greci.

Panaitu invetiă carte grecăscă de se facu doba de invetiatura și era renumitu printre conscolarii sei, o impregiurare, care indemnă pre unu unchiu alu seu, — căci parintii îi murisera intru

aceea, — 'lu indemná dicemu a face unu mare invetiatiu din elu si prin urmare 'lu dete la scóla sasiloru din Ténipesci, din care esisera multi ómeni cu invetiatura temeinicá.

Panaitu se aretà si acolo asia de desteptu si de silitoriu, încátu profesorii sasi, cari nu se poteau din destulu mirá de usiurinti'a, cu care Panaitu vorbeá limb'a elina, se spariara de elu, si nu-i permisera se tréca in clasele superióre, dicându-i, cà scólele loru nu le-au facutu pentru cà se pricopsésca pre ori-ce veneticu.

„Faceti cu scólele cumu ati facutu cu furcile,“ respunse Panaitu tare amaríta candu directorulu scóleloru 'i impartasi acésta decisiune a conferintiei profesorale.

„Ce vrei se dici cu aste vorbe próste“, 'lu întreb directorulu.

„Voia se dicu, cà unu tribunalu ungurescu osândindu pre unu tîganu la furci, a cerutu de la magistratulu din Ténipesci voia cà se 'lu spëndiure in furcile de aici, de óre-ce acelea ale unguriloru se afláu in reparatura. Dar' magistratulu le-au refusatu cererea cu acel'asi motivu, cu care 'mi refusati mie astadi trecerea in clasele superióre: „Furcile nu le-amu facutu pentru spurcaciunile de tîgani,“ dise magistratulu, „ci pentru noi si fii nostri.“ Ér' eu adaugu: se aveti parte de ele câtu de multu si se ve fie de bine.“

Panaitu fú pedepsitu pentru aceste vorbe insolente si prinse ó ura nespusa in contra sasiloru.

Unchiu-seu nu erá cu destula dare de mâna, cà se-'lu póta trimite la scoli streine, deci 'lu luá in contorulu seu de comisiune de transportu, unde 'lu puse dintru antaiu se copieze scrisori, se le pecetlúesca cu bulinuri, se le duca la posta, apoi mai târdfu 'lu întrebuintiá pre la primirea si espeduirea marfuriloru, in fine 'lu insurá cu o fata a unui pribégu totu din Filipopoli si 'lu facu tovarasiu, ér' venindu tempulu se móra si elu, 'lu lasá stapênu preste biuroulu seu, omu cu stare si cu védia.

Panaitu inse erá unulu din acei individi, cari nu se multiamescu cu aceea ce au, ci voiescu a încercá si cu alte lucruri; erá pre scurtu disu omu de progresu.

In acést'a firésca aplicare 'lu intariá multu esemplulu, ce 'lu avú de la socru-seu, care din simplu croitoriu ce fusese a casa la Filipopoli, devenise unu omu fórt bogatu in Ténipesci.

Cá la vr'ó trei ani dupa casatorie soçi'a s'a înascú unu pruncu, pre care in escenritatea s'a 'lu botezá cu numele de Traianu, fiindu-cá Romanii incepusera deja a se desteptá, si unulu dintre dascalii romani, ce venisera pe atunci de la Blasiu la Ténipesci, 'i demonstrase pana la evidentiá, cà Cutiovlahii eráu Romani.

Mai trecura câti-va ani fara vr'unu evenimentu remarcabilu in viéti'a lui Panaitu si a fiului seu Traianu, càci pribegirea loru in Tiér'a romanésca candu cu revolutiunea de la 1848, fiindu unu episodulu fara nici ó influentiá asupr'a vietiei loru, nu este de lipsa cà se ne ocupamu de ea.

Absentarea loru de la Ténipesci nu tienú mai multu de siese luni.

Puçiuiu timpu dupa întórcerea loru, muriu socrulu lui Panaitu. Acest'a se vediu de-odata stapênu preste ó stare considerabila. Incepú sè se dea la feliu de feliu de speculi. In acestu tempu cade si asociarea sa cu ovreii Laib si Ruben, care se imbogatíra pre urm'a lui, càci Panaitu erá unu omu de rara probitate si credeá cà tóta lumea este onesta cà si elu.

Intru aceea venise tempulu se dea pre Traianu la scóla.

Grecii se impučinasera tare prin Ténipesci, astu-feliu si scóla loru decadiuse cu totulu; chiar' de ar' fi fostu inse in flóre, Panaitu nu s'ar' mai fi decisu a trimite pre fiulu-seu se invetie grecesce, càci elinii 'si traisera véculu prin acele parti. Pre sasi inse erá superatu de mam'a focului; papistasii, càci si acestia aveau scoli la Ténipesci, — prea abateáu pre baeti de la credinti'a loru cea stramosiésca, deci nu-i remase alta, de câtu a-i luá lui Traianu unu invetiatoriu de casa.

Invetiatoriulu 'lu invetiá, nu-i vorba, càci preste puçinu Traianu sciá se scrie, se cetésca, se socotésca, — dar' cu tóte astea priuse ó ura nespusa impotriva cartiloru, asia încátu de la unu tempu încóce nu mai voia se progreseze nici de cumu.

„Las' cà te-oiu trimite eu la scóla la sasi,“ 'i diceá tata-seu, de câte-ori se plângeá mam'a, cà nu voiesce se invetie baiatul.

Traianu, din gur'a tata-seu, n'audise de câtu numai totu reu despre scóla sasésca, deci la inceputu, candu fú amenintiati in acestu modu, se spariá si-'si dete ceva silintia, inse acestu boldu 'si perdú curêndu efectulu, si la cele din urma Traianu chiar' 'si rideá de aceste amenintiari.

Panaitu se lansase in ó suta si ó miia de afaceri, capulu 'i erá plinu de cele mai minunate proiecte asia încátu nu prea aveá tempu a se ocupá de Traianu si pentru a scapá de necontentele plangeri in contr'a lui, 'lu asiediá la unu profesor sasescu si 'lu trimise la scóla acestor'a.

Profesorulu sasescu, lacomu de plat'a cea buna, ce primiá de la Panaitu, faceá tóte pre voi'a baiatului, midiloculu celu mai bunu cà se-lu resfetie, se-lu face inchipuitu, dar' totu odata 'lu facu si duşmanu alu ori-carei soiu de aternare, se urésca mintiun'a si de unu caracteru firmu si onestu cà tata-seu. Lectiile nu le invetiá nici odata, din contra inse se ocupá cu studii, de la care 'lu opriá cà prea grele pentru inteliginti'a s'a, mai cu séma cetiá necontentitu.

De multe ori candu dedeá de vre-ó lectura interesanta ocoliá scóla, se ascundea prin podulu caseloru, unde steteá pana terminá cu cetitulu istoriei, care 'lu preocupá.

Cu chinu, cu vai, mai multu din consideratiune catra profesorulu la care siedeá, trecú din ó clasa in alt'a, ér' candu erá se ajunga in liceu întrebá pre tata-seu, cà pentru care cariera l'ar' fi destinatu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Printre spice.

„Studieza tu numai si depune bacalaureatul,“
’i respunsè domnulu Panaitu.

„Asiu voi inse se sciu cà potea-voiu merge
la vre-o universitate,“ ’i observà Traianu.

„Cum se nu poti, te-amu destinat la unu
postu insemnatu!“

„La care?“

„Scfi cà si mosiu-teu voiá se infintieze o
fabrica de macaróne.“

„Da, te-amu auditu adese-ori vorbindu des-
pre ast’a.“

„No vedi, amu gasitu unu locu fórte potrivit
pentru instalarea acestei fabrici.“

„Nu sciu ce póte avé a face fabric’a de
macaróne cu studiulu meu!“

„Prea multu are a face fetulu mieu, càci
voiescu se conduci tu acésta fabrica.“

„Asia dara se nu mai studiezu?“

„Bá tocmai din contra, càci trebuie se te
pricepi bine in mecanica si in chemie.“

„Se-’mi mai batu capulu cu limb’a elina si
cu cea latina, cá se facu apoi macaróne. ’Mi pare
cà glumesci tata.“

„Ba nici de cumu. Limb’a elina n’ar’ trebui
se-ti faca nici o greutate, dupa ce o seiu eu
asia de bine.“

„Ce folosu, dá, déca m’ai invetiá d.-ta, inse
cumu ni-o propunu sasii . . .“

„Ai dreptate, frumós’a limba elina in gur’a
sasiloru se preface in cea mai cumplita cacofonie.“

„Asia dara . . .“

„Éta tocmai cine-va, care vine se-mi vor-
béscá de fabric’a mea,“ cu astea intrerupse Panaitu
convorbirea atâtu de insemnata pentru fiu-seu.

Betrânulu nu se mai gândiá de atunci de
câtu la macarónele s’ale, si cu tóte astea nu ajunse
nici odata cá se-si véda visulu cu ochii. Déca ar’
mai fi trairu soçi’a-s’a, póte l’ar’ fi tamaduitu de
idei’a s’a cea fra, dar’ dèns’a murì tocmai candu
Panaitu se apucase a realisá planulu seu.

Prim’a instalatiune a fabriciei de macaróne
fù gresita. ’Lu costáu prea scumpu macarónele.
Nu conveniá nici de cumu a le esportá in Roma-
ni’a, mai alesu cà plateáu vama mai mare de
câtu fain’a.

De óre-ce incetulu cu incetulu domnii Ru-
ben si Laib, si alti de calibrulu loru, ’lu incurca-
sera in speculatiune, in care elu cá omu onestu
pierduse bani, pe candu se imbogatiáu asociatii
sei, nu-i mai remasese cu ce se introduca ame-
lioratiunile necesare la fabric’a s’a, deci se vediu
indemnátu a cautá remediarea pre cale diplomatica.

Compuse memoriuri preste memoriuri, facù
petitiuni preste petitiuni catra guvernulu tiei
se intervîe pre langa guvernulu Romaniei cá, ori
se scada vam’a macaróneloru, ori se urce tacs’a
de importatiune pentru faina.

Asia o duse o séma de vreme. Chiar’ in mo-
mentulu in care-i facuramu mai de aprópe cu-

noscintia, in cafeneau’a unde ’lu gasise Pucle de-
i-dase biletulu catra fiu-seu, se ocupá de acésta
cestiune vitala, cumu o numiá elu, cautandu prin
jurnale, cà óre nu aducu vr’o scire despre admi-
tarea ultimei s’ale petitiuni.

Redactorulu diurnalului din Tènipesci dintru
antaiu luase in seriosu demersurile lui Panaitu si
publicase ici colea câte cev’a in favorulu causei
s’ale, dar’ vediéndu la cele din urma, cà staruin-
tiele lui Panaitu degeneréza in manie, nu mai voi
se scie de pasulu lui, de unde urmà o ura ne-
spusa din partea lui Panaitu impotriv’a lui.

Amu vediutu intru câtu ’lu orbise acésta
ura de óre-ce nu pregetase a esprimá o grava
bauéla in contr’a fiului seu, care indraznise a se
asociá in secretu cu editorulu detestatului diurnal.

Dar’ trebuie se mai spunemu, cà Traianu
dupa ce avuse acea intrevorbire in care tata-seu
pretinsese se studieze, cá apoi sè se faca directoru
la fabric’a de macaróne, nu mai voi se invetie
limbele clasice, si, la finea anului scolasticu, parasì
liceulu pentru a urmari carier’a comerciale, pre
care l’amu intâlnitu si noi si unde avemu se-’lu
mai úrmarimu, càci l’amu parasitu intr’unu mo-
mentu criticu. Betrânulu Mistrelu pusese biletulu
ce primise de la Pucle cu mare ingrigire in buzu-
nariu, apoi mai percurse restulu jurnaleloru, in
care cá totu-de-a-un’a nu gasì nici de asta-data
nimicu despre macarónele s’ale si platindu-si apoi
cafeau’a, ’si luá palari’a si bastonulu si porní
a casa.

„Hm, hm,“ facù elu mergându pre drumu si
resufându cá m greu, càci erá tare grasu si sânge-
rosu, „prósta tréba cu mií’a de fiorini. Nu sciu
diu ce se mai dicu. Pre Traianu nici odata nu
l’amu prinsu cu cea mai mica nedreptate, si apoi
este baiatu cu minte. Nusciu se aiba vre-o lipsa,
sèu vre-o patima, afara de afurisit’a manie de a
scrie, de a se tiené de autoru. Dar’ Pucle, sasulu,
ce interesu va fi avéndu de ’lu prevestesce. Lucru
este cá m incurcatu. Mâne de deminétia, cumu se
va crepá de diua, amu se-i vorbescu lui Traianu
si se descurcu intrig’a, càci in totu casulu, o in-
triga este la midilocu.“

Apoi érasì ’si aduse a minte de fabric’a de
macaróne, de petitií, de memorii, de diurnale. ’I
vení o ideia nóua, de care nu se folosise inca in
demersurile s’ale pre la guvernulu. Acésta ideia
nu-’lu mai slabí. Se culcá cu ea, o esaminá din
tóte partile si se ocupá asia multu de ea, incâtu
erá spre deminétia, candu atípi.

Tocmai atunci se întórse Traianu de la balu.

(Va urmá.)

THEOCHAR ALEXI.

STAN'A DE VALE.

(Urmare.)

c) *Lini'a nordica (Munte).*

Lini'a nordica (Munte) incepe cu pisculu Bohodei (1653^m in.); de aici spre nordvestu la distantia de 1517^m urméza Vêrfulu Poenii (1625^m); éra spre sudostu cãm asia departe Cornu Muncelu séu Muntiloru cu fântân'a-i rece de o inaltime cu V. Poenii. De aici declinându spre nordu-ostu damu de nesce grupe frumóse de stânci. — Aici se afla vestit'a pescera de Oncés'a, care impreuna cu pescera de Fônatiá nunumai ne încânta cu cele mai variate si frumóse figuri de stalactite si stalagmite, ci ne surprindu cu comoruri bogate de óse seculari, cea mai mare parte de ursi (ursus speläus), mai desu spinari, mai raru falci si capaiçni.

Continuându caten'a principala ajungemu la Britiei (1752^m), Pétr'a Talhariului (1620^m), Mico (1660^m), Bosiés'a cu trei piscuri a) 1788, b) 1776, c) 1735; dupa cari urméza a dóu'a inaltime in tóta caten'a Muntiloru Bihoreni: Vladés'a (1844⁵).

Intre Cornu Muntiloru si Vladés'a este o distantia cá între Gain'a si Bihoru mai bine de 17 Km. — Inaltimea media in partea nordica este de 1545^m prin urmare cu 20^m mai mare decâtu in partea sudica. — Caderea între Mico si Vladés'a sta la inaltime de 1490, va se dica cu vr'o 14^m mai adâncu decâtu la „Jocu“ din partea sudica.

Form'a piscuriloru preste totu e rotunda; chiar' de aici si-a luat numele si: Cucurbet'a. — Arborii afora de caderile mai adânci nu cresc pana la vârflu; suntu inse vârflurile acoperite de érba frumósa, prin urmare impoporate de pastori si vite, ce le da o fisionomia mai placuta.

Terenulu cu deosebire in partea nordica este usioru de cutrieratu, asia câtu dela Cornu p. e. pana la Mico si chiar' pana susu la Bosiés'a, asemene pana la V. Poenii potemu trece cu o trasura de 4 cai. — Esceptiune face Vladés'a.

Dela Cornu Muncelu trece unu braçiu spre nordu-vestu prin Bohodei si V. Poenii la Dealu-mare si alu Tisei, cari inchidu Valea Iadului. — Acestu braçiu impreuna cu linea principala inchidu Valea Draganului.

Ambele braçie încéta cu Valea Crisiului rapede dupa o lungime cá de 31 Km.

d) *Stanci.*

Stânce mai insemnate suntu la Cucurbet'a mica: Pétr'a graitoria, numita ast'felu pentru-cã dá unu echo de 4—5 silabe. Poporulu o tiene de o regina farmecata, care striga dupa amantulu ei pierdutu. — Cei-ce trecu pe aci se ferescu a vorbi tare, nucum'va se descepte pe regin'a din somnulu ei. — La Bihoru din susu de Oncés'a se afla eminent'a „Pétr'a Talha-

riului“, ce se póte vedé din departe in linea nordica. Se numesce ast'felu pentru-cã 7 ani ici s'au adapostitu nesce talhari vestiti, ascundiendu-si aci comorile adunate, dupa cari unii ómeni sapa si pana adi. — Dela Cornu spre sudu-ostu urméza grupele de stânci „Pétr'a Boghi“ si „Stan'a de pétra“ mai apoi „Pétr'a Betraua“ (la vârflu 1574^m la póle 1498^m), asemenea unei cetati.

Dracii, balaurii si smeii jóca rolu insemnatu in credinti'a poporulu. Dracii suntu mai puternici si mai periculosi. Balaurulu este de rëndulu alu doilea cu 7 capete. — Adi nu mai are tréba cu eroi ei cu pastori blândi. — Une-ori cere câte o fétá virgina dreptu rescumperare. — Altmintre fét'a nu o ucide cu imbraçiosierea-i de sierpe, ci o duce si o asiédia in haremulu seu, in visunii. — Jertfa de rescumperare a cadiutu odata pe amant'a unui pastoriu curagiosu. — Fét'a a fostu deja legata la gur'a visiuniei. — Amantulu ei voindu a o scapá din ghiarele monstrului, s'a pusu crucisui in gur'a visiuniei cu unu paru grosu acceptându sosirea lui. Balaurulu vine si observându pre pastoriu 'lu farmeca, si 'lu adorme greu, apoi se apropia de jertfa. Fét'a cá in agonia strigá intru ajutoriu pe amantulu ei, ... in daru, cá nu-lu póte desceptá. — Balaurulu acumu erá p'aci sè se repediésca asupr'a ei, cându între augustiele mortii, scapandu siroi de lacrimi, un'a cea mai ferbinte cadiu pe faci'a amantului ei, si ce se vedi?... elu trasari de locu — Poterea amorului a intrecutu poterea farmecului, si braçiuulu amantului ucigându cele siepte capete ale balaurului scapá pre amant'a s'a si pre sine.

Smeii a trei'a putere suprà'omenésca si ne-amica adi nu le mai facu ómeniloru necasu; cu tóte aceste, frumsetiele nu suntu sigure dinaintea loru. — Altmintrea nu le facu nici unu reu afora de ce le despartiescu de iubitiu loru ducându-le in palaturile sale stralucite pana la farmecu.

Unulu dintre cele mai placute locasiuri ale draciloru este între mantii Petrósei la imposantulu muru de calcu, care se cobóra in Valea Bulsului, si care impreuna cu Pétr'a Boghi se numesce „Stanca de pesceri.“ — Dedesuptulu paretelui superioru se afla o pescera numita: „Boga“ séu si „pescerea cu lapte“, dela laptele de munte ce ivoresce intr'aceste locuri. — Aici este locasiulu predilectu alu draciloru de ori-ce soi si seculu. — A strabate pana la pescera este fórte cu greu; dar' nu odata poti vedé inaintea ei o figura intunecata in form'a unui ursu. — Pre dinaintea pescerei deasupr'a unei stanci se intinde o terasa cu o vegetatiune buiaca si frumósa. — Loculu acest'a se numesce „gradin'a Boghii“ séu „a Iadului“. — Grigea si padi'a ei este incredintiata celoru mai frumóse dóue dracóice. — Omulu in tempu seinu si la luna frumósa póte se véda cum ele uda florile si gradin'a intréga; de aici este cá loculu acest'a remane acoperitu cu verdétia si flori preste totu anulu. Suntu fetiorandri cari se lasa a fi sedusi si

se apropie de gradina cându dracóicele o uda. — Acestia apoi séu disparu pentru totu-déun'a in pescera séu aluneca in adêncime.

Schmiedl Muntii Bihorului i aduce in comparatiune cu Muntii uriesi (Riesengebirge) ai Bohemiei, cari au acel'a-si profilu, — numai câtu piscurile in Muntii Bihorului suntu mai inalte. — In muntii uriesi afora de antâiulu punctu de culminatiune nici unulu alt'lu nu se inaltia preste 1580^m, precându in Muntii Bihorului suntu 12 piscuri mai inalte. — Muntii uriesi (dupa unu Conversations Lexicon) se intindu in lungime cá la 38 Km., in latime 23 Km. intre Bohemia si Silesia. Piscuri mai insemnate are: Reifträgerulu cá la 4200 urme, Grosses oder Hohes Rad-ulu cá la 4700' Grosse Sturmhaube 4500' Kleine Sturmhaube 4400' Mädelstein preste 4300' éra Riesen oder Schnee-Koppe celu mai inaltu punctu de culminatiune preste 5000 cá la 1600 m.

Éra in câtu pentru farmeculu Muntiloru Bihoreni Schmiedl scrie intr'altel: „*Was dem Bihar-Gebirge aber den grössten Reiz verleiht sind die demselben eingelagerten Kalkbildungen, obwohl sie von ferneher nirgends sichtbar, erst dem in das Innere des Gebirges eindringenden Naturfreunde sich darbieten, aber auch um so überraschender wirken. — Wenn man aus der Ferne die langgeschwungenen amuthigen Linien übersieht, welche nur den Character eines monotonen Krystallinischen Schiefergebirges errathen lassen, so begrüsst man um so freudiger das Erscheinen pittoresker Kalkparthien im Galbina-Thale und an anderen Orten. Quert man aber nur das Mittlgebirge von Vaskoh gegen Dezna so wird man von einer so ausgesprochenen Karstbildung überrascht, wie man nur zwischen Laibach und Triest findet, und ersteigt man gar das Kalk plateau, welches zwischen Munte (se intielege partea nordica a catenei) und Bihar (p. sudica) nordöstlich eingelagert ist, so hat man alle Erscheinungen von Schachten und Dolinen in Hohlen verschwindenden und aus Höhlen wieder hervorbrechenden Büchen vor sich, wie man eine ähnliche Scenerie nur im Triester Karste wiederfindet, alle ähnliche Gebilde der Monarchie im Gümörer Komitat, in mährischen Höhlenbezirke von Blansko u. s. w. an Grossartigkeit und Reichthum der Erscheinungen weit übertreffend.*“

e) *Isvóre si Riuri.*

Muntii Bihoreni suntu preabogati in isvóre, dându nascere la rîuri mai mari: Ariiesiu, Somesiulu si Crisiulu triplu.

1. Ariiesiulu se ramuresce in dóue: Ariiesiulu micu si celu mare, cari se unescu la Gur'a rîuriloru, 1/2 de óra din susu de Campeni (Topánfalva). — Celu mai inaltu isvoru 'lu are in cóst'a ostica a Cucurbetei, in inaltime de 1761^m, numitu Fântan'a Cepeloru, celu mai rece in intrég'a catena de 3·5° C. Afora de acést'a unu siru de isvóre ale Ariiesiului mare esu din ostic'a cóste a Bihorului. La vre-o 1900^m

dela Cucurbet'a spre nordu se vede dându in diosu o vale fórte bogata in isvóre, (1430^m in.), de unde se si numesce Fundulu isvorului. — La Jöcu in inaltime de 1580^m suntu unele isvóre de 4·9° C. cari forméza „Paríulu Spurcata.“ — Ariiesiulu micu are isvorulu seu principalu in cóst'a sudvestica a Cucurbetei la in. de 1595^m de temperatura 4·4° C.; isvoru slabu ci fórte pretiuitu pastoriloru si caletoriloru, cunoscutu sub numele de Fântana.

Aceste si alte esite din partea sudica a Bihorului trecîndu in Valea Dragutii in urma se concentréza in Valea Vidrei, de unde incepe numele de Ariiesiu.

2. Somesiulu, asemenea se ramuresce in micu si mare. — Somesiulu mare isvoresce la granitiile Bucovinei, si la Desiu primesce Somesiulu celu micu, care asemenea are dóue ramuri: Somesiulu caldu si rece.

Dela Betran'a spre nordu-ostu se intinde Valea Isbucu, unde se aduna unu isvoru din paduri, seculari si baltóse. — Intre Cornu si Pétr'a Talhariului chiar' din catena esu mai multe isvóre cari disparu in locurile baltóse dela póle. — Celu mai inaltu dintre aceste este Fântan'a Dretii la pólele de sudu ale Britiei-loru in in. de 1669^m. — La Pétr'a graitória de-a stêng'a calei catra Oncés'a ese dintre stânci unu isvoru puternicu la in. de 1327^m, temper. 7° C., fórte pretiuitu pastoriloru si altor'a. O parte din apa-i dispare in aceste locuri baltóse, alt'a alimentéza laculu „Teulu fora fundu“ in hotarulu Petrósei, éra mass'a principala intarita de unele isvóre suterane ale Oncesei, ce esu la lumina din Pescerea dela Ponoru sub nume de Alunu, mai primindu unele pareuasie dela Runculu arsu si Betran'a, in urma cá la 1900^m dela Betran'a primesce deja numele de Somesiulu, cum arata si numirea: Valea Somesiului, in care primesce si pareulu puternicu „Vac'a“ ce isvoresce din pescer'a Oncesei. Cu vre o 2530^m mai departe i vinu alte isvóre dela Mico, Valea Isbucului (Somesiulu caldu) si altele, isvorite din Calinés'a, care despartiesce Somesiulu de Ariiesiu. — Aceste isvóre venindu din platourile de calcu ale Valei Isbucu spre vestu, si dela Betran'a spre ostu intrunindu-se ne dáu Somesiulu caldu, ce se esplica de acolo cá apele isbucnindu din munti reci, precându ajunge la póle temperatur'a loru devine egale cu a solului.

(Va urmá.)

Joanu Buteanu.

Prim'a veste.

Dómne! multa fericire are omu-n lumea ast'a Cându croindu la planuri mândre dupa cina cu nevast'a, Dupa un'a dupa alt'a, nevestuti'a c'o zimbire I-i sioptesce „prim'a veste“ ce resulta din iubire.

G. SIMU.

CALETORIA IMPREGIURULU PAMENTULUI in opta-dieci de zile.

Piesa de spectaculu cu cântece, dantiuri, evolutiuni si intrări, in 5 parti si 15 tablouri.

De **A. d'Ennery** si **Jules Verne**.

Tabloulu 6.

Pester'a sierpiloru din Borneo.

(O pestera in stânca, de o forma fantastica, care se adâncesc in drépt'a in invidibilu. Plante tropice esu in tóte pârțile atara din pétra si acoperu paretii stâncei. Intrarea in pestera e in fundulu scenei, de unde se vede afara in padure. La redicarea cortinei, pester'a e invelita in jumătate intunerecu.)

Scen'a I.

Nakahira cu femeile s'ale, Valanda.

Nakahira (intr'unu vestmentu pomposu): Suntemu la Stella! Éta pesterea sierpiloru, in care de atât'a tempu nu mi-a calcatu petiorulu!

Valanda: Cinci ani a duratu sclavi'a t'a si rugatiunile nóstre amutiseru neaudite la aceste ziduri de stânca!

Nakahira: Pregatiti vatr'a, pentru cá eu ins'ami s'aprinde jarulu, spre a conjurá sierpii cei sfinti, cari locuescu acestu locasiu! (Unele servitóre aduc lemne si redica in drépt'a unu micu rugu. **Nakahira** catra Dieu): Ér' tu, puternice spiritu, care m'ai adusu inderetu in imperiulu meu, in câmpiile libere ale patriei mele, fi pré-maritu! Oh, binecuvânta pre Aonda, alu carei sufletu petrece in raiu, căci ultimele ei cavinte au sfarîmatu lantururile mele!

Valanda: Inaltie-se implorarea nóstra pentru acea blânda princesa, care ni te-a redatu nóue pre tine, stapêna!

Nakahira: In aceste spatii sfinte s'au apropiatu de mine dieii candu i-amu invocatu; urmá-voru ei si acumu conjurarei mele? Se cutrieram in rugatiuni pester'a, pentru cá s'aprimdemu cu demnitate sacrificiulu nostru. (Intra cu femeile s'ale in adâncimea peșterei.)

Scen'a 2.

Archibald, Passepartout, Aonda, Nemea.

Passep. (se uita de afara in peștera): O peștera! O peștera admirabila! (**Striga**): Mr. Corsican, vino 'ncóce!

Archib. (intrându cu Aonda si cu Nemea, cari paru fórt obosite): Veniti, Dómnelor, éta aci unu locu de repausu!

Aonda: Piciórele nu me mai asculta.

Archib.: Nu e nici o mirare, suntemu in marsiu de candu s'a crepatu de diua.

Passep.: Voiu face indata unu focu maretiu si ve voiu pregati unu așternatu, incâtu se credeti că ve aflatu in marele hotelu ...

Aonda (intindiendu surorii sal'e mân'a): Sermana Nemea!

Nemea (fortiându-se): Oh, nu suntu de locu ostenita, me gâdescu numai la tine.

Archib.: Se n'aveti grigia, unu somnu de câte-va óre si ve veti recreá deplinu amêndóue.

Passep. (a adunatu lemne uscate si foi de palmi, vrea se le puna josu si dá preste gramad'a de lemne a Malaielor): Ah, ast'a nu-i reu! A fostu cine-va aci inaintea nóstra. Éta aci e dejá asediata o gramada de lemne, n'amu decâtu s'o aprindu, ha, ha! (Cauta in buzunare chibrituri.)

Aonda: Dér' Mr. Fogg unde e?

Archib.: Oh, de elu se nu ve 'ngrigiati. A alergatu inainte in orasiu, cá se gasésca midilócele de-a ne continuá caletoria.

Nemea: Si credi că-i va succede se dea de vre-o corabia?

Passep.: Pentru ast'a garantezu eu, stapênu-meu nu se lasa cu un'a cu dóue.

Archib.: Scie Domnedieu! Numai remasiagului lui nebunescu avemu se-i multiamimu, cá amu fostu aruncati de furtuna pe acêsta blastemata insula, sfarîmându-ni-se de stânci corabi'a, cá si cumu ar' fi fostu o casa facuta din cârti de jocu.

Nemea (catra Archib.): De n'ai fi fostu d.-ta, valurile furióse m'ar' fi inghititu.

Archib.: Se póte, cu tóte astêa nu-mi multiamí; consciint'a mea, mândra că te-amu scapatu, 'mi pricinuesce o atât'a de mare bucuria, incâtu am se-ti multiamescu eu d.-t'ale pentru acêst'a. A fostu o satisfactiune ce-mi detoriá sórtea-faça cu inimiculu meu de mórte Fogg!

(Passepartout aprinde gramad'a de lemne.)

Nemea: Nu te 'ntielegu!

Archib.: Hei bine, afa că eu si Fogg ne urímu din adânculu inimei! Mr. Fogg, prin scaparea surorii d.-t'ale de la mórte, mi-apucase inainte: acumu te-amu scosu eu pre d.-t'a din apa, prin urmare érasí suntemu cvitu!

Passep. (a pregatitu așternutul, in parte): Asia, salonulu dómneloru e in ordine!

Aonda: Vino Nemea! (Amêndóue se asiéza josu si adormu.)

Archib.: Passepartout, in tempu ce damele se voru odihni, noi se cautamu prin impregiurime unu isvoru rece.

Passep.: Fórt bine. De altmintrelea nici n'avemu tempu de pierdutu.

Archib.: Ast'a mi-e indiferentu.

Passep.: Mie nu, căci inca n'amu pierdutu nimicu.

Archib.: Asiá?! Si cele 12 óre de siedere in Singapore?!

Passep.: Pre Mr. Fogg nu l'au descurgiatu nicidecumu. Masin'a „Rangoon“ se sparsese, corabi'a trebuí se remâna pe locu, si cu tóte astea iute avú la indemâna unu vasu-luntre de mare, care voiá se ne duca la Hong-Kong.

Archib. (zimbindu): Vointi'a a fostu buna, dér' furtun'a ne-a aruncatu catra stâncile acestoru litorali si luntrea s'a cufundatu.

Passep.: (oftându): Ah, da! Si adeca unde suntemu noi aci?

Archib.: Pre vîrfulu vesticu alu insulei Borneo, — după socoté'la mea, cale căm de 15 óre inca departati de capitala si de portu.

Passep.: (scarpinându-se): In chipulu acest'a érași vomu pierde asiá dara 12 óre?!

Archib.: Ast'a ar' fi dejá o di intréga —

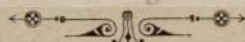
Passep.: (consolându-se): Vomu repará noi pierderea! Déca ajungemu in portulu Borneo înainte de-a inserá, aflamu unu vaporu americanu si Mr. Fogg, multiamita dresatei sale pungi cu bani, are midilócele de-a inboidi pre capitanulu vaporulu se mérga cu o iutiéla extraordinara.

Archib.: De, ce se dicu? Vomu vedé! — Passepartout, remâi aci pana la întórcerea mea si pazesce damele! (Arunca inca o privire la Nemea si la Aonda.)

Passep.: Bine, bine!

Archib.: Me 'ntorcu indata! (Ese.)

Passep. (mai pune lemne pre focu, se duce apoi in vîrfulu degeteloru spre așternutul dameloru): Dormu — par' că suntu doi ângeri! Au sè se recreeze bine sermane, după obosé'la drumulu din nóptea trecuta. — Dealtmîntrelea salonulu nu lasa nimicu de doritu, — numai foculu se nu se stinga; din norocire lemne suntu destule, căci o astufeliu de padure indiana e unu depositu de lemne, din care 'ti poti face focu cătu vrei. Voiu aduce 'ndata vre-o doi stânjii. (Ese.) (Va urmă.)

ROMANCA.

— Copilitia 'n asta vale
Pentru cine, drag'a mea,
Stái plangéndu de doru, cu jale,
Cá o trista turturea? . . .

Oh! cu setea-mi ardietóre
Asiu sorbí cá din isvoru
A le t'ale lacremióre
Depe ochiu-ti rapitoru!

Dac'ai vrea se-mi fi soție
Cá p'o flóre te-asiu pastrá,
Si cu dragu ti-asiu face tîe
Leaganu din inim'a mea! . . .

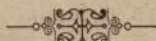
— Voinicele, intrebi óre
De ce plangu, de ce jelescu,
Candu dușman'a lipitóre
Suge sânge romanescu? . . .

Mergi, te lupta pentru tíera,
Fí alu patriei fetioru,
Si-atunci trist'a-mi inimióra
'Ti-a fí patu desmieratoru!

Suntu romanca, peptu-mi bate
De paméntu-mi stramosiescu!
Si nu voiu se amu eu frate
De cătu sufletu romanescu! . . .

(Bucuresci.)

A. G. DRAGHICESCU.

HIGIENA PERULUI.

— Studiu scientificu. —

(Fine.)

Din punctulu de vedere alu higienei si alu esteticeii suntemu detori a dá atentiune si invelisiului pielei din capu, căci ori cătu de maretie aru fi celelalte parti esterióre ale fației si ale capulu, ele se perdu in fači'a insuficientiei perului. Nimicu mai sublimu decâtu unu peru lucitoru naturalu, lungu si despletitu lasatu preste umerii unei virgine séu ai unei dame. Elu, peru, dá secsului frumosu acea figura poetica, care atrage admiratiunea barbatului. Credu de a aduce unu serviciu cetitoriloru dandu-le câteva povetie relativu la conservarea perului si a pielei din capu, care se numera printre avutiile principale ale frumsetiei fisice.

Siarlatanii de profesie cunoscéndu slabitiunea femeiei de a nu-i lipsi partea cea mai incântatóre din capulu ei (perulu), s'au silitu a prepará diferite pomedii, elixiruri spirtóse si apóse, diferite vapseli etc. dandu-le diferite denumiri si reclame prin diurnale, smulgéndu prin astufeliu de midilóce celu din urma banu din pung'a femeiei séu a usiurelului barbatu, si elu insusi ride in pumni la vinderea fie-cărui moftu in parte, dicéndu in sine: cându va cresce peru in palm'a mea, atunci 'ti va cresce si tie in capu.

Evitati intrebuintiarea ferului incalditu pentru frisatu, de asemenea ori-cé pomedii séu tincturi spirtuóse, apóse, vapsele etc., căci cu timpulu ele decolorédia peru si distrugu cu deseversire radacin'a.

Déca doriti a avé unu peru frumosu si luciu, nu-lu cautati in asia disele cosmetice de siarlatani, platite de a fi laudate, ci intrebuintati peri'a vértósa si móle si pieptenele de osu, nici de cumu de cornu séu cauciucu, căci cele din urma lesne se incaldiescu la pieptenare si pârliescu peru. — Periatu perulu celu pučinu de 2 ori pe di si ori de câte ori observati că perulu e derangiatu, dati cu peri'a; déca ve convingeti că perulu e prea uscatu, poteti atunci multu odata pe septemana, a-lu unge cu adeveratu uleu de migdale dulci, cumperatu próspectu dela farmacie si se fie neparformatu, costulu á diece grame nu e decâtu 10 cruceri.

Cá lautóre higienica, intrebuintati odata pe septemana urmatórele:

Borax puru 70 grame.

Glicerina 160 grame.

Cumperatilu dela farmacie pentru sigurantia puritatiei. Topiti boraxul in 900 grame apa fierbinte, adaugeti apoi glicerina si se lasati sè se recésca amesteculu, pe de alta parte pregatiti-ve dóue litre de apa calda, in care bateti dóue galbenusie de oue.

Spalati bine peru cu soluti'a boraxului frecându bine pielea capulu pana va esí tóta negrel'a, apoi spalati capulu bine cu ap'a cea calda

in care ati batutu galbensiele de oue, dupa care clatiti perulu cu apa calda curata; uscati perulu binisioru prin stergerea cu unu prosopu curatu si ungeti perulu cu forțe pučinu oleu de migdale dulci veritabilu: pieptenati perulu cu unu pieptene raru de osu si impletiti-lu mai slobodu.

Urmandu astfelu septemanalu odata, celu multu la 2 septemani odata, veti scapa de matretia, de caderea perului si veti capeta unu adeveratu peru frumosu si luciu.

S. Ochsberg.

ACULU CU GAMALIA.

— Spingululu. —

Precumu omulu ca si furnic'a, elefantulu ca si musc'a, muntele ca si graantiulu de nisipu, arborele celu mai grosu ca si celu mai subtire firu de iarba 'si au istori'a loru, asiá si aculu are pre a s'a.

Dáu dar' definiti'a de mai josu spre cunoscinti'a lectoriloru acestei foi.

Vorb'a Spingulus, pre care francesii o numescu *épingle*, se deriva din verb'a latina *spini-cula*, diminutivulu lui *Spinula* si acest'a diminutivulu lui *spin'a*, care este radacin'a vorbei. — acestu adeveru ni-lu afirma dictionariulu.

De la firulu, ce facemu se treca prin urechile acului, ajungemu se scimu, ca spingululu 'si trage numele de la spinu. Pentru ce? . . . Póte pentru ca primii spinguli era nisce spini precumu créntaliulu (*l'éventail*) nu era la inceputu de catu o frunza rupta dintr'unu arbore pentru a esclude caldur'a si a aduce ventulu seu aerulu celu recorosu pre fecele nostre.

Natur'a, pentru fie-care din inventiunile nostre ni-a procuratu nisce modele-tipu, ce inteligenti'a umana s'a precipitatu de a le copia, supunendu-le la nisce modificatiuni si perfectiuni cerute de capriciurile modei si ale lucsului seculiloru.

Nu e lucru straniu, ca pre tempulu, candu spingulii lipsea, potea cine-va se traiasca si fara densii, schimbandu-i cu alte obiecte, ce semena cu densii numai se intempe placerele toaletei feminine.

Femei'a astadi nu mai pote trai fara ace, intocmai ca roz'a, ce nu pote trai fara spini, si cu tote ca velfulu acului este otielitu si ofera ore-cari nemultumiri acelei fiintie, ce se sgaria cu densulu, inse consumati'a acoloru merge tot-da-un'a crescundu.

In anticitate la Rom'a, la Aten'a, la Ninevi, la Carthago, la Tyr si alte cetati ale progresului, spini nu fara nici-de-cumu adoptati: ei era inlocuiti prin nisce spinguli de metalu, de ivoriu, de corne de animale, de osu de brósca tiestosa (*sidef*), ce s'au perpetuatu pana in dilele nostre.

Se nu se supere unii din descoperitorii unoru asemenea lucruri, cari voru se probeze ca inventiunea acestoru spini mici de metalu si-a luat inceputulu din anulu 1543, rezervandu acestu apanagiu Engliterei, ca din sapaturile facute la Pompei'a s'a aflatu o cutie cu ace forte bine pastrate.

Asiá dar' pentru asiá micu lucru vedemu ca intemplarea vine se infranga orgoliulu nostru si se dea pe facia ca asemenea frumoase descoperiri, despre cari noi inchipuimu ca amu fi novatorii, nu suntu de catu nisce rezultate ale unoru ti-pare perdate.

La 1320 dictionariulu Mercier, scrie despre cele mai elegante ace de argintu (*épingles d'argent*).

La 1403 s'a vedutu unu comptu la curtea regala din Françi'a, ce cuprindea vorbele urmato-re: „Unu pachetu de ace lungi ca cele de Engliter'a.“

De unde intielegemu ca la acele epoce, fabricatiunea acoloru nu era la inceputulu ei pentru ca dobândise ore-care reputatia.

De la alu XV-lea secolu, spingulii jocara in toalet'a femeiloru, unu rolu din cele mai importante si in budgetulu cheltueleuru figurá dreptu unu articulu specialu.

Asiá si la a. 1426 d.-n'a Estampes primia pre totu anulu o pensiune de 5 sute livre pentru acele s'ale. De aci se vede incepundu-se o imensa popularitate a locatiuniloru urmato-re: „Tirer son *épingle* du jeu, être tiré a quatre *épingles*; tuer à coup d'*épingle*,” si altele, care celu ce intielege limb'a galica pricepe insemnatatea ce au avutu aceste neinsemnate obiecte, ce le dicemu: ace.

Dar' consumatiunea acestoru adus'a vre-unu pericolu? Nici decumu. Din contr'a, Engliter'a astadi fabrica pre fie-care dí 50 de milioane din acesti spini metalici.

Cuantitatea metalului consumatu pentru aceta fabricatiune este aproape de 1175 butoie, din care a opt'a parte suntu ace de sírna de feru, ce se useza pentru peru si pentru doliu.

Se fabrica in Françi'a 2 milioane 6 sute mii livre de sírna de alama, si la 344,800 livre de sírna de feru, facendu-se o cheltuiela de 3 milioane franci, la care se mai adaoga salariulu lucratoriloru, hárti'a in care infasiura pachetele cu ace, cutiile cele poleite si colorate, care le conserva, usarea machineloru si beneficiulu, ce cauta se traga si comerciantulu.

In realitate, tote cheltuelele cuprinse in fabricarea acestoru ace se redica in Engliter'a la 5 milioane de franci.

Câte cutei se vundu pre totu anulu numai pentru acestu cascigu!

Simeonu Pocreanu.

Cronica. — Convocare. In conformitate cu §§ 14 si 21 din statutele Asociatiunii transilvane si in conformitate cu concludu comitetului Asociatiunii de dato 4 Martie a. c. nr. 66 pt. 31, adunarea generala pentru anulu curentu se convoca prin acést'a in orasiulu Sibiu pre díu'a de 28 Augustu a. c. st. n. si dílele urmátórie.

Aducúndu acést'a la cunoscintia publica, invitu pre toti membrii Asociatiunii a luá parte in numeru cátu mai mare la siedintiele adunarei.

Presidiulu Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romána si cultur'a poporului románu.

Sibiu, 9 Iulie 1887.

Iacobu Bologna m. p. v.-pres.

La scól'a civila de fete infiintata prin Asociatiunea transilvana s'au inchiatu anulu scolasticu in 28 Iunie st. n. Numerulu elevorulu in decursulu anululu scol. trecutu abia s'au urcatu la 70, dintre cari numai a trei'a parte s'au adapostitu in internatulu scólei. Progresulu doveditu prin eleve in singuratecile obiecte de invetiamentu si mai pre susu de tóte in limb'a romána au intrecutu acceptarile tuturoru. Lauda si recunoscintia Directiunei si intregu Corpulu didacticu! Vomu vorbi mai pe largu despre scóla si internatu in numerulu 16 alu fóiei nóstre, in care vomu comunicá si icon'a acestui institutu nationalu.

Reuniunea femeiloru romane din Abrudu si giuru a hotaritu deschiderea unei scóle romane de fetitie inca cu inceputulu anululu scolasticu urmatoriu. Localulu se arangiéza acumu, prevediéndu-se ca tóte recuisitele trebuintióse. Instructiunea se va predá prin una invetiátória cu concursulu invetiatoriloru dela scólele confesionale din locu. Pentru postulu de invetiátória care e impreunatu cu quartiru liberu si salariu de 500 fl. v. a. s'a si scrisu concursu.

A. S. Archiducele Albrecht, supremulu comandantu militarulu din cas'a imperiala, in calatori'a s'a pe la Orastie, a agraitu cu multa afabilitate pre tieranii románi, salutándu-i si intrebándu-i de un'a-alt'a. Tieranii s'au miscatu adéncu de acést'a afabilitate a Altetiei S'ale, si la tóta ocasiunea 'si esprima mirarea de dulcét'i'a graiului cu care Alteti'a S'a esprima limb'a romanésca.

Hymen. S'au fidantiatu dlu Aurelu Popu absolutu de teologia cu domnisiór'a Mariți Vancea in Blasiu.

Florile in spitaluri. Consiliulu municipalu alu Parisului ne da unu bunu consiliu, dispunendu cá salele spitalorulu din Paris se fie impodobite cu cátu mai numeróse plánte de flori, — prin ce se intinde o distractiune placuta bolnaviloru si se grabesce multu curarea bólei de care patimescu.

Cum se regeneréza tinerii. In orasielulu Newton (In New-Jersey) s'a formatu de curundu o societate cu devis'a „contr'a viciului“ cu scopu de a regenerá pre tineri. Societatea o constituie fetele tinere din acelu orasielu, cari suntu aprópe de marítatu. Ori ce féta care voiesce a intrá in acea societate, 'si ia asupra-si angajamentulu, de a respinge pre ori care tineru, care ar' voi se o iee de soția, déca aceluia 'i placu beuturile alcoolice séu tutunulu, ori este in alta privintia prapaditu. Nobil'a intentiune a feteloru se vede inse, cá nu va avé resultatulu doritu, fiindu-cá insuratiei decátu se lase beutur'a si tigar'a, dupa cum pretindu tinerile fete, mai bine le lasa pre ele. E de temutu dara cá problem'a o se fia puçinu rentabila pentru moralisátórele damicele.

Notitie. — Spre a pastrá mirosulu de trandafiri si pé tempulu cându ei nu inflorescu: luati borcane pe sticla cu gátulu largu, puneti unu stratu de sare si unu stratu de foi de trandafir, pana 'lu umpleti; astupati apoi bine borcanulu cu dopuri de sticla ori de pluta, séu cu hártie de pergamentu. La érna deschidéndu borcanulu veti avé unu mirosu cu multu mai tare si mai placutu cá acél'a din obiciunutele saculetie umplute cu foi uscate de trandafiri.

Departarea sióreciloru de prin camere. — Ia untu de pítura, móia câte-v'a petece intr'ensulu si pune-le la 4—5 locuri ale camerei. Mirosulu acestui untu este atátu de nesuferitu sióreciloru in cátu, in câte-v'a óre, nu se va mai vedé nici unulu. Acestu midilocu e bunu si contr'a cártitieloru.

In locuinti'a unde s'a prasitu sióreci multi se póte aplicá cu succesu smulgándu cu radacina de pe câmpu *cód'a vacii* si punendu câte o mâna in tóte unghiurile casei. Plant'a *limb'a cânelui verde*, pusa prin gaurile sióreciloru 'i departéza asemenea.

Diuaristicu. — Românische Revue. Cu 1. Iuliu se incepe unu nou abonamentu pe acést'a revista politica-literara, carea mai cu séma astadi, dupa-ce priu alegerile din urma caus'a nationala romána nu mai are representanti in parlamentu, va avé o insemnătate indoita, fiindu uniculu organu de informatiune alu Romániloru din Ungari'a si Transilvani'a.

„Románische Revue“ se tramite in mai multe sute de exemplare gratuite cercuriloru politice si literare din tíera si strainatate si a facutu causei románe deosebite serviçi, apretiate si din partea conferintiei dela Sibiu.

Abonamentele (pentru Austro-Ungari'a cu 8 florini, pentru Románi'a cu 25 lei in a. pe anu) se facu la „Direction „Románische Revue“ in Resicza, Banat.“

„Scól'a si famili'a,“ fóie pentru parinti si invetiatori. Ese in Brasiovu de 2 ori pe luna. Redactori Ioanu Popea si Andreiu Bârseanu. Abonamentulu: pe anu 3 fl.; pe 1/2 anu 1 fl. 60 cr.; 1/4 anu 1 fl. — Acést'a fóie implinesce unu golu de multu simtitu la noi. Ea are menirea de a fi unu povatiutoriu credintiosu alu parintiloru si invetiatoriloru pe calea educatiunei. O recomandamu cu caldura spriginului tuturoru doriitoriloru de inaintarea neamului romanescu.